

ПИСМА ПАУНДУ И Т. С. ЕЛИОТУ

Џејмс Џојс

5. јун 1920. Трст

Драги Паунде, јутрос сам отишао на станицу да бих кренуо на пут у 7.30. Када сам стигао, рекоше ми да се путнички воз који је отишао пре неколико часова сударио с неким другим возом, а исход се види из приложеног новинског исечка. Сва је срећа да нисам био у њему. Такође суми рекли да је експрес Трст-Париз у 7.30 отказан због штрајка. Има два воза од Т. до Десенцана: један у 11.30, који стиче тамо у сабласни час око поноћи. Други креће у 5 и путује (или мили) целе ноћи и стиче око 6 ујутру. Овај воз ми никако не одговара.

Сада намеравам да тим путем кренем за Енглеску и Ирску, али мислим да нема сврхе да сада кренем. Претпостављам да ћете после 12. јула отићи за Лондон. У том случају ћемо се, надам се, срести. Ваш љубазни позив да дођем у Сирмионе прихватио сам само зато да бих Вас видео. Али, то би, ипак, био велики издатак за вас. А и за мене, ако бих путовао другом класом. Остању на овдашњој железници можете просудити из другог исечка.

Моји разлоги за путовање на север су следећи. Потребан ми је један дужи одмор (тиме не мислим да прекинем рад на Уликсу, треба ми мира да га довршим) далеко одавде. Моја је ситуација у протеклих седам месеци била веома непријатна, да овај град и не спомињем (*de mortuis nil nisi bene*). Живим у стану са још једанаестори људи и имао сам сиљних мука да обезбедим довољно времена и мира да напишем она два поглавља. Други разлог је одећа. Нити је имам, нити могу да је купим. Остатак породице још има пристојну одећу купљену у Швајцарској. Носим синовљеве чизме (два броја веће) и његово старо одело које ми је преуско у раменима; остало припада или је припадало моме брату и зету. Овде ништа нећу моћи да купим. Кажу ми да одело кошта 600 - 800 франака. Кошуља кошта 35 франака. С овим што имам могу тек да преживим. Претпостављам да нисам разменио више од 100 речи с било ким отако сам стигао овамо. Највећи део времена проводим испружен преко два кревета, окружен брдом забелешки. Излазим из куће у 12.22 и идем увек истим улицама, купујем Daily Mail, који читају мој брат и супруга, и враћам се. Увече исто. Једанпут су ме одвукли у позориште. Звали су ме једном на неки банкет као професора овдашње више школе, а сутрадан сам од њих примио захтев да приложим 20.000 или 10.000, или чак 5.000 лира за ратни зајам. Морам купити одећу, па мислим да ради тога морам отићи у Даблин.

Поред овога, моје двоје деце није спавало у кревету откако смо стigli. Спавају на тврдим софама, а овдашња клима је од јула до септембра веома неугодна.

Најзад, мења се девизни курс. Док је фунта (енглеска, не америчка)¹ била на 100 или 90, могао сам изаћи на крај с овдашњим ценама јер сам имао енглеску валуту. Данас је фунта на 62 и мој зет (који ради у овдашњој балуни) каже да пада због извесних трговинских манипулатија, иначе нико не би могао куповати по тако високом курсу. Ако спадне на 50, нећу моћи опстати. Када бих отишао у Швајцарску, не бих могао издржавати и себе и породицу; осим тога, не волим да се враћам. Цене су овде 8 до 10 пута веће у односу на 1914.

Могао бих овде давати часове (многи су то очекивали од мене), али нећу. Имам посао у оној школи коју је влада сада унапредила у ранг универзитета. Моја плата је око 3 шилинга по часу за 6 часова недељно. Даћу отказ јер губим време и живце.

Овде не могу да нађем стан. За то треба имати чек на 20.000 или 30.000 лира као залог.

Зато намеравам да проведем три месеца у Ирску да бих написао Кирку и завршетак књиге. Вратио бих се овамо с породицом у октобру (ако нам неко у међувремену нађе стан) или, уколико не, сам, да бих је завршио.

Моја финансиска ситуација је следећа: 25. јуна ћу примати 62 фунте и 10 шилинга², а уколико ми мој њујоршки

издавач пошаље предујам од 25 фунти, надам се да када тих 87 фунти потрошим, 25. септембар, када ћу добити још 62 фунте и 10 шилинга, неће бити далеко. Моја жена и деца могли би боравити у Голвеју. Могао бих и ја, или можда у Даблину. Наравно, немири у Ирску не иду у прилог одласку тамо. Можда постоје и други разлоги. Али, не бих могао отићи у неко место на мору у Енглеској, јер би то било прескупо. Ако ми то успе и ако се Ви затекнете у Лондону крајем јуна, предпостављам да има неколико ствари које бих могао учинити, на пример, да се нађем са својим заступником. Шта Ви о томе мислите? Морам књигу завршити на миру, па макар распраодаамаштaj који овде имам.

Надам се да су Вам Хелиосова говеда безбедно стигла, а послао сам и у Лондон и Њујорк. Јутрос сам био понео још један примерак. Најгоре је, бојим се, што се Линати може најутити на Вас. Јуче сам му писао препорученом пошиљком да ћу вечерас бити у Сирмиону и споменуо сам Ваш предлог да се сртнемо!

Јесте ли видели Poesia-и или да Вам ја пошаљем?³

Надам се да је госпођа Паунд и даље добро. Штета је што сада нема начина да дођем, али можда је и боље; у случају да се оно друго путовање оствари, сусрещћемо се у погоднијим условима.

Јавите ми што пре да ли је поглавље безбедно стигло.

Уз велико жаљење и много поздрава, искрено Ваш,

Џејмс Џојс

P.S. Ово је веома поетско писмо. Немојте помислити да је то префињено срочена молба за стару одећу. Треба га читати увек када језерски таласи ритмично запљускују обалу.

Т. С. ЕЛИОТУ

1. јануар 1932. Париз

Драги Елиоте, не замерите ако је било застоја у мом раду и преписци. Проживео сам тешке дане телефонијају и шаљући телеграме у Даблин због оца. На моју велику жалост, умро је у уторак. Био ми је веома привржен, а то што толико година нисам био у Даблину да га обиђем, само увећава мој бол и кајање. Стално сам га заварао да ћу доћи и непрестано сам се дописивао с њим, али нека слутња, у коју сам веровао спречавала ме је да одем тамо ма колико да сам то желео. Даблинци су тамо забрањени 1912. по свету једне особе која ме је тада уверавала у своје велико пријатељство. Када су, против моје воље, моја жена и деца отишли тамо 1922, били су приморани да беже да би сачували главу лежећи на поду вагона, док су супарничке странке пузале једна на другу изнад њихових глава, а у скорије време сам доживео злобу и издају људи према којима сам се сасвим пријатељски понео. Осећао сам да тамо не бих био безбедан, а и жена и син су се противили моме одласку.

Последњих дана сам веома утчен и осећам да више нема сиротог срца које ми је било одано и искрено.

Припремићу крај првог дела после одмора од неколико дана.

Чуо сам за Ваше наименовање на Харварду. Шаљем Вам своје честитке, уколико Вам је тај посао угодан, и надам се да ће госпођа Елиот и Вас пратити срећа ове године. Искрено Ваш,

Џејмс Џојс

Превод с енглеског:

Новица Петровић

Преузето из ПОЉА, бр. 297-298, 1983.

Напомене:

1 Игра речи, алудија на Паундово презиме (прим. прев.).

2 Од Харијете Вивер.

3 Џојсова писма "A Memory of the Places in a Mirror at Midnight" објављена је у часопису Poesia априла 1920. у Милану.